

Izhaja
vsakega 10. in 25.
v mesecu.

Naročnina do
konca leta 1926
30 Din.

Številka pošto-
čkovnega urada
Ljubljana 12.592.

Ljudska Samouprava

Glasilno gospodarstva, prosvete in politike.

Uredništvo
in upravnništvo:
Kočevje št. 18.

Telefon št. 5.

Oglasi:
mali beseda 2 Din,
sicer po dogovoru.
V uredniškem delu
vrstica Din 10.—

Vsebina: K upadom bolgarskih band v našo kraljevino. — † Minister Marko Gjuričič. — Dopis iz Celja. — Potreba stanovajske akcije v Kočevju. — Iz NRS. — Politične vesti. — Podlistek: Statuti NRS. — Inserati. —

Kupadom bolgarskih band v našo kraljevino.

Kočevje, začetkom avgusta 1926.

Od zilske doline pa do Carigrada in od panonske ravnine ter Jadranskega in Egejskega pa tja do Črnega morja, notri v Dobručo, ki jo loči izliv Donave od ruske ravnine, živi krepko slovansko ljudstvo, ki govori v jedru isti jezik. Kot vsak jezik, ima tudi ta svojja krajevna narečja, ki se pa na vsem tem ozemlju prelivajo drug v drugega tako, da se ne ve, kje neha eno in se začne drugo. Jezikovno ne moremo niti za Slovence niti za Hrvate reči, kje nehajo, sledeč naravnim narečjem, Slovenci in kje začno Hrvati, ker narod govori tako tostran Sotle in Kupe isti jezik kakor onstran. Še manj pa moremo na podlagi krajevno prebivajočih se malenkostnih razlik v dijalektu ugotoviti to za Hrvate in Srbe. Isto velja za Srbe in Bolgare, dasi je tu jezikovna razlika na pr. med Srbom Beograščanom ali Vojvodincem in transbalkanskim Bolgarom močnejše podčrtana. Ena tako dijalektno podčrtano grupo v tej celoti tvorijo tudi Slovani severne Grške od Soluna proti zapadu, vzhodu in severu tja gori do Skoplja, odkoder prehaja počasi to narečje k severnim in vzhodnim slovanskim dijalektom. To narečje, ki so ga po stari Macedoniji nazvali nekateri tudi macedonski dijalekt, je zelo podoben sloven-

ščini; v ostalem tvori naraven prehod od srbskih narečij k bolgarskim.

Pri tem stvarnem položaju bi bilo naravno, da bi se bil za te dijalekte in plemena stvoril en pismen jezik in s tem krepko centralno družbe kulturno sredstvo in kulturna dobrina, ki bi bila v teku generacij vstvarila iz vseh teh plemen eno tno nacijo kot je to slučaj pri naravno jezikovno tako razdeljenih Nemcih ali Italijanih, da o Angležih molčim. Toda okoliščina, da so nositelji severnih in severno-zapadnih teh dijalektov živeli v političnem krogu zapadnoevropskih narodov, je pritegnila iste tudi kulturno v njih krog ter je povzročila, da so posamezni deli gori navedenega ozemlja kulturno preje dozoreli kot pa celota, ne da bi vsled političnih in drugih prilik imeli moč in voljo pritegniti celoto v svoj jezikovni in kulturni krog. Tako so krajevna narečja bila slučajno povzdignjena na višino pismenega jezika in tako smo dobili slovenski, hrvatski, slovinski, ilirski, srbski in bolgarski jezik. In ker so se vmešali politični motivi in vplivi v te umetne jezikovne kroge, smo dobili, potem, ko smo srečno pokopali slovinski, ilirski in bosanski jezik in narod, slovanski, hrvatski, srbski in bolgarski jezik in narod ter logično tudi boj za območje, in sicer najpreje jezika, ko pa so na podlagi jezika prišli vmes politični vplivi, pa še boj za politično, cerkveno (katolicizem, patrijarhat, eksarhat) in državno moč.

Ta razcepljenost kot posledica neenakomernega razvoja vseh plemen od zilske doline do Carigrada, čigar temeljni vzrok je pa vpliv tujcev, je živa naša nesreča. Po vplivu in interesih tujcev so se na našem jugoslovanskem ozemlju ustvarjali pismeni jeziki, organizirale cerkve in klicale v življenje države. Ribniški dijalekt se je na pr. povzdignil na nivo slovenskega pismenega jezika v svrhu širjenja protestantizma in ker je njegov ustvaritelj Primož Trubar bil po dijalektu Ribničan. Vpliv kulturne in politične romantike je podignil hercegovsko narečje „štokavštino“ v pismen jezik med Hrvati in Srbi, Bolgarijo in bolgarski jezik so faktično vstvarili Rusi iz političnih motivov itd.

Te krajevno tekom stoletij vsled ločenosti in vsled tujih vplivov nastale naravne razlike so se z vstvaritvijo pismenih jezikov in različnih državic stopnjevale v samostojne kulturne in politične faktorje, pripravljene, da se radi malenkosti vedno spopadejo med seboj. S tem so postale največja ovira za narodno in politično enotnost južnih Slovanov in s tem tudi največja nevarnost za svobodo vseh.

Vstvaritev kraljevine SHS pomeni odstranitev 75% teh ovir in te nevarnosti. Poleg sorazmerno malenkostnih, dasi sicer dragocenih ogrankov v Italiji, Avstriji in Grčiji je razun bolgarskih Slovanov združila glavni del balkanskih Slovanov v lastno,

Statuti Narodne Radikalne Stranke

usvojeni na Zemaljskoj Radikalnoj Konferenciji održanoj 21. i 22. novembra 1911. god. u Beogradu, i izmenjeni u sednicama Glavnog Odbora Radikalne Stranke iz cele zemlje, održanim 25., 26., 27. i 28. septembra 1920 godine u Beogradu.

(Nadaljevanje.)

Član 62. — Na mesnim zborovima odlučuje se o kandidaciji za opštinske časnike ili o kandidaciji za narodne ili okružne poslanike, ako mesta imaju prava birati zasebno poslaniki. Na mesnim zborovima, odnosno na zborovima svakog kraja varoši u kom postoji mesni pododbor, primaju se ili odbacuju izveštaji mesnih odbora, odnosno pododbor, o stanju stranke i njene kase u tom mestu i biraju novi mesni odbori odn. pododbori.

Na sreskim, odnosno okružnim zborovima odlučuje se o kandidaciji poslanika za Narodnu Skupštinu, a poslanike za okružnu skupštinu kandiduju takodje sreski zborovi.

Član 63. — O radu na ovim zborovima

vodi se zapisnik, koji će, pored predsedništva, potpisati svagda i izabrani overači.

Odluke mesnih zborova dostavljaju se svagda sreskom, a odluke zborova krajeva varoši, koje imaju pododbore, mesnom odboru tih zaruši. Odluke sreskih zborova dostavljaju se Glavnom i okružnom odboru. Odluke mesnog zbora varoši, koje biraju zasebno poslanike, dostavljaju se Glavnom Odboru, a odluke mesnog zbora varoši, koje ne biraju zasebno poslanike, ali imaju pododbore, okružnom odboru.

No ako su odluke o kandidatima za narodne poslanike, onda, bilo da su one mesnih bilo sreskih i okružnih zborova, dostavljaju se svagda i Glavnom Odboru.

Odluke o kandidaciji predaju se javnosti preko glavnog organa strankinog i proglašima upućenim radikalima dotičnog mesta, sreza ili okruga. Odlukama zborova moraju se pokoravati svi radikali jednoga mesta, odnosno sreza ili okruga.

C. Okružne konferencije.

Član 64. — U svakom izbornom okrugu drže se okružne radikalne konferencije. One se sazivaju prema naredbi Glavnog Odbora, radi utvrđivanja kandidatskih lista za izbore narodnih poslanika, ili kad to okružni odbor za potrebno nadje.

Saziva ih okružni odbor zasebnim pismima, u kojima će svagda biti označen dnevni red konferencije, a drže se u mestu u kom okružni odbor radi.

Član 65. — U sastav okružnih konferencija ulaze svi predsednici i potpredsednici mesnih odbora dotičnog okruga, svi članovi okružnog odbora, svi narodni poslanici dotičnog izbornog okruga, koji Radikalnoj Stranci pripadaju, i izaslanik Glavnog Odbora ako bude određen.

Radom na okružnim konferencijama rukovodi predsedništvo okružnog odbora. Dnevni red utvrđuje okružni odbor, a o drugim pitanjima, koja ovim dnevnim redom nisu ob-

krepro državo. Naravni razvoj bi bil, da bi združila sčasoma tudi ostale balkanske Slovane pod skupno streho, v kar je podan predpogoj tako po geografski legi kot po demokratični ustavi, po skupni slovanski zavesti in tradiciji ter — interesih obrambe.

Toda s tem bi se vstvarila slovanska velesila na tri morja, kot dele faktično angleškega Sredozemskega morja. Anglija se boji, da bi taka slovanska država postala le predstraža ogromne Rusije, kateri bi bila potem pot v Egipt, Arabijo, Indijo odprta. Nasprotovalo bi to tudi tradicionalnosti angleške politike, ki principijelno že skozi dvesto let ne pripušča ojačitve Rusije, katere razvoju škoduje, kjerkoli more. Taka slovanska država bi pa tudi prekrizala morda nekoliko zahrbtno računo italijanskih imperijalistov, ki vidijo v Balkanu prvo razvojno etapo svojega namišljenega „rimskega imperija“, ki zamore imeti uspeh le ob razdeljenem in razdvojenem Balkanu in — Evropi.

Če prevdarimo gori navedene domače naše okoliščine preteklosti in pa te tuje interese in račune, si bomo kmalu na jasnem, kje se nahajajo glavni interesentje in morda tudi krivci upadov bolgarskih band na naše ozemlje. Napetost, ki jo povzročajo s svojimi vpadi boleštni bulgarsko-macedonski šovinisti, zavira normalni, to je slovanski razvoj prilik na Balkanu. Ti zaslepljeni ljudje ne uvidijo, da so vsled svojega ozkega že davno preživelega obzorja le orožje v tujih rokah! Rim in London že vesta, zakaj jih ščitita.

Pri teh navidezno le lokalnih spopadih pa nastaja za našo kraljevino ne samo prestižno, ampak tudi važno eksistenčno vprašanje: Ali je v položaju, da zagotovi svojim državljanom varnost življenja in imetka?

V rešitvi tega vprašanja leži tudi *raison d'être* naše države. Država, ki ni v stanju, da zagotovi svojim državljanom varnost življenja in imetka, torej dve najprimitivnejši dobrini, nima pravice do obstanka. Te temeljni dve dolžnosti je prevzela naša država ob priliki svoje ustanovitve in priznanja od velesil. In tozadevno ustanovno listino sta podpisali tudi Anglija in Italija. Torej bosta tudi ti dve morali pripustiti, da izvrši naša država na-

uhvačena, može se odločivati samo onda, ako to' zahtu najmanje dvadeset članova konferencije.

Na okružnim konferencijama ne može niko drugi prisustvovati.

Član 66. — O svakoj tačci utvrđenog dnevnog reda na okružnim konferencijama rešava se v činom prisutnih članova, a sednice su punovažne, ako na njima prisustvuje većina članova konferencije. Rešava se ustajanjem i sedanjem, ili poimenično, kad predsednik za potrebno nadje.

Smatraće se da su na odluku konferencije pristali i svi oni članovi koji na konferenciju nisu došli.

Odlukama konferencije moraju se pokoravati svi članovi konferencije i svi članovi stranke u okrugu.

Član 67. — O radu na okružnim konferencijama vodi se svagda zapisnik. Taj zapisnik potpisuje predsedništvo konferencije i tri izabrana overača zapisnika.

Odluke konferencije saopštavaju se Glavnom Odboru, a preko organa strankinog i naročitim proglasima svim radikalima okruga. (Nadaljevanje prihodnjič.)

sproti svojim državljanom internacionalno prevzeto primitivno dolžnost.

Naš zunanji minister nima torej tako težkega položaja. Želeli bi mu le nekoliko več okretnosti in — odločnosti.

Ta je tembolj potrebna, ker gre normalni razvoj na Balkanu in v Slovanstvu h koncentraciji, v kateri je odmerjena naši državi odločujoča vloga. Velike stvari se pa v politiki nikdar ne vstvarijo s cincanjem in sentimentalnostjo ter povpraševanjem drugih, ampak v danem trenutku s preje prevdarjeno odločno gesto, ki pomeni dovršeno dejstvo.

Dr. S.

† Minister Marko Gjuričić.

V noči od 2. na 3. avgusta t. l. je nenadoma priminul v Karlovih Varih, kamor se je podal na oddih, odlični vodja Narodne Radikalne Stranke, minister pravde Dr. Marko Gjuričić. Z izgubo tega odličnega moža je zadan Narodni Radikalni Stranki težak udarec. Stranka izgublja žnjim vzor moža značaja, prvovrstnega jurista in prvovrstno delovno moč, absolutno zanesljivega člana in moža širokega obzorja, čigar vpliv je globoko posegal ne samo v življenje stranke, ampak cele države. Vsled njegove koncilijantnosti, delavnosti in kristalno čiste poštenosti ter globoke izobraženosti so ga spoštovali tudi politični nasprotniki, priznavajoč njegove vstvarjajoče državniške vrline. Kot minister pravde si je nadel nalogo, da iznenači in zmodernizira našo zakonodajo. Dogotovil je s pomočjo odbora strokovnjakov že celo vrsto zakonskih osnutkov, ki so deloma predloženi skupščini že v pretres, deloma pa jih je še dovrševal, ko ga je nenadoma iztrgala bela smrt od njegove delovne mize. Izguba tako odličnega delavca pomeni tudi težko izgubo za državo in vso javnost; težko, da ne pomeni tudi zastoja v zasnovani zakonodaji.

Pokojni Marko Gjuričić je bil rojen dne 26. marca 1865 v Valjevu. Po dokončanih srednješolskih študijah se je podal v Petrograd na politehnično visoko šolo, odkoder se je čez dve leti vrnil in se vpisal na pravno fakulteto. Po dovršenih študijah je postal odvetnik v Valjevu, potem predsednik beograjskega okrožnega sodišča, leta 1893 je bil pa izvoljen za poslanca. Vrgel se je z vso vneto na javno delovanje, posvečujoč javnemu napredku svoje najboljše moči, kar pa ga ni oviralo, da ne bi tudi kot teoretik razpravljal važna tekoča juridična vprašanja. Spisal je več juridičnih monografij in razluščil celo vrsto pravnih vprašanj, pri čemur je poudariti, da se njegova dela odlikujejo po izvanredni preglednosti in lahkoti jezika. Balkanska in svetovna vojna sta ga zatekli kot justičnega ministra, v katerem svojstvu je ostal do prevrata. Po prevratu je bil izvoljen za predsednika državnega sveta, dokler ga ni stranka pozvala zopet v politično areno. Postal je najprej minister socialnih skrbi, nato pa zopet justični minister, v kateri lastnosti si je nadel nalogo, da zmodernizira in izenači naše pravo. Sredi največjega dela mu je prestregla neizprosna Parka nit življenja. Njegova smrt pomeni za celo državo težko vrzel. Naj mu bo domača junaška šumadijska zemljica lahka!

Čast in slava Spominu in Manom Marka Gjuričića.

Dopis iz Celja.

(Sankcionirano koritarstvo. — SDS vlogi sv. Petra. — Celjski plin. — Družba sv. Mohorja. — Poplave. — Hmeljarji kašarji.)

Članstvo NRS v Celju od tedna do tedna narašča. To dejstvo zelo vpliva na izločanje žolča pri tistih Jutrovcih, ki grejejo svoje lončke ob pojemajočem ognju samostojnih demokratov. In baš tisti, ki dobivajo največje deleže iz strankarskega demokratskega kotliča, ti najglasneje vpijejo na radikale ter jim očitajo koritolovstvo, četudi organizacija NRS ne razpolaga z nikakimi koriti, marveč se samo trudi, da odpravi ali vsaj ublaži krivice, ki jih je Pribičevičev režim prizadejal baš najnižjemu uradništvu. Sicer je celo sodna oblast zadnji čas sankcionirala načelo, da sme politična stranka svojim članom priskrbjevati mašne službe. Vendar se nam pa zdi potrebno ugovarjati, ako se to sankcionirano koritarstvo izvršuje na račun davkoplačevalcev, kakor n. pr. podelitev občinske uradniške službe I. kategorije 3. stopnje (približno z dohodki velikega župana) članu porodice esdeesarskega voditelja, ki se mu štejejo kot službena doba vsa tista leta, katera je odslužil kot privatni trgovski nameščenec — ali kakor n. pr. ustvarjanje novih službenih mest za pokorne pristaše SDS pri Olepševalnem in prometnem društvu, ki mu naklanja občina mašne podpore itd. Očividno so Jutrovci prešinjani z duhom četrte božje zapovedi: Spoštuj svoje roditelje (t. j. prvake stranke) in se ti bo dobro godilo na zemlji!

Če ni drugače, pa celjski esdeesarji tudi zataje svojega boga. Tako je tukajšnji demokratski listič „Nova Doba“ poročal svojim vernikom, da je celjski okrajni zastop dobil novega gerenta, g. Dr. Farčnika, ker je to mesto po odhodu glavarja g. Dr. Pinkava ostalo nezasedeno. Resnica pa je, da je bil zadnji dve leti gerent okrajnega zastopa župan celjski, g. Dr. Hrašovec, ki ga je sedaj veliki župan razrešil te službe. To pač ne kaže plemenitosti, ako stranka sramotno zataji svojega prvaka.

V celjski plinarni še vedno smrdi. Sicer pravijo, da so cevi zopet zamašili in da podjetje ni več pasivno. Pa ni treba pretankega nosu, kdor hoče izslediti mesta, kjer smrdljivi plin uhaja. Plinova sled nas privede preko „zlatih jam“ tudi v neko hipernarodno banko, iz katere se pogosto razlega poziv „Svoj k svojim“. Ta razcefrana deviza pa ne odvrča velefinančnikov, da ne bi grel na slovenskih grudih germanške devojke, ki hrepeneče zdihuje po „Lieb' Vaterland“.

Hudo je završalo po celjski šumi, ko se je raznesel glas, da je Družba sv. Mohorja kupila veliko poslopje Kosove trgovine in kavarne. Družba namerava v Celje preseliti svojo tiskarno, kar je vsakega dobrega celjskega Slovenca navdalo z veseljem. Saj pridobi mesto s takim velikim podjetjem mogočnega davkoplačevalca, ki bo mnogoterim delavcem dajal zaslužka. Pa tudi zbog njegove kulturnega pomena moramo pozdravljati priselitev tiskarne Družbe sv. Mohorja, ki ima poleg našega narodnega šolstva največjih zaslug, da se slovensko ljudstvo tako rado s čitanjem izobrazuje. Po nesrečnem plebiscitu na Koroškem je družba dobila pomanjkljivo zavetje na Prevaljah ter si je poiskala sedaj v Celju kot pregnani begunec primerno bivališče. Ko se bo mestna občina morala izreči za lokalno potrebo o novi

tiskarni, vsaj takrat bo menda strankarska zaslepljenost toliko izpregledala, da zasluži Družba sv. Mohorja najmanj toliko domovinske pravice, kakor n. pr. „Cillier Zeitung“.

Zadnje poplave so zalile tudi precejšen del celjskega mesta, tako da se je ponekod moral promet vršiti s čolnom. Posebno tisti državni uslužbenci, ki imajo v predmestjih njivice v najemu, so hudo prizadeti: krompir in drugo sočivje jim je uničeno, ves trud in stroški zaman, a sedaj še odtegljaji na plačah za poplavljenec v drugih krajih države.

Da naj bi baš najpatrijotičnejši državni uradniki pomagali poplavljenecem, med katerimi je menda tudi precejšnje število premožnih veleposestnikov, to se čuje precej tako, kakor da „naj lačna vrana sito pita“. Ako nesreča ne izbira ter povodenj vsem brez razlike jezove podira, zakaj naj bi potem tudi vsi skupaj brez izjeme revežem ne pomagali? Po finančni moči raznih državljanov naj se porazdele bremena, ne pa po večji ali manjši patrijotičnosti posameznih stanov! V tukajšnjih krogih je obče mnenje, da je naša NRS glede uradniških odtegljajev prav po nepotrebnem nasedla na radičevske limanice.

Posebno po bogati Savinjski dolini bo obilo roganja na rovaš udarjenemu uradništvu, še posebno, ako bo hmeljska kupčija — kakor lani — prinesla v celjsko kotlinno težke dohodke. Ako bi državna blagajna zaslegla samo tiste vsote, ki jih razni prekupčevalci izplačajo za nakradeni hmelj, bi ne bilo treba nobenemu uradniku v Sloveniji plačevati za poplavljenec. V zadnjih „blagoslovljenih“ letih dobre letine, ko zagotateli hmeljarji dirkajo z avti in motorji, pa prešerne hmeljarke šumé v težki svili, se je namreč udomačila v naši dolini posebne vrste kupčija: Sinovi ali hčere hmeljarjev, ali tudi hlapci in ostala družina, kradejo gospodarju posušeni hmelj (vreča z 20 kg je še vredna 2000 Din), pa ga potem brezvestnim prekupčevalcem skrivaj prodajajo, seveda za nižjo, včasih komaj polovično ceno. Zgodilo se je, da je sin izmaknil gospodarju vrečo hmelja. Ravno ko je vrgel iz line vrečo prekupčevalcu sosedu, pa pride gospodar okoli ogla sušilnice. Brezvestni sosed, ne bodi nemaren, ponudi ukradeno vrečo hmelja kmetu lastniku v nakup, češ, prinesel sem ti skrivaj vrečo hmelja, da „stara“ ne zve, dam ti ga prav poceni. — Skoro neverjetno je, kolik „promet“ napravijo hmeljarji-kaščarji ali izmikavti (Savinjčani so si izmislili posebno besedo spake-dranko — Verbots-hmelj — za to kupčijo). Ni treba menda omenjati, da gre skoraj ves takšen „zaslužek“ po grlu. — Ej, Puceljevci, tule navijte svoj „šrauf“, pa bodo poplavljeni kraji kmalu osušeni!

Potreba stanovanjske akcije v Kočevju.

Naše mesto se od prevrata dalje lepo razvija. Dobili smo več parnih žag, banko, tekstilno tovarno; v kratkem se priseli večja

češka tovarna platna itd. Pa tudi vprašanje glede garnizije in podaljšanja železnice se mora prej ali slej rešiti v našo korist. Brezdvomno ima Kočevje vse predpogoje, da postane najvažnejši center Dolenjske. Za to se ima mesto redvsem zahvaliti podjetnim voditeljem Slovencev, ki svojo velikopotezne načrte stopnjema udeležujejo.

Le na omiljenje stanovanjske bede se je v Kočevju popolnoma pozabilo. V celi povojni dobi je bila nanovo zgrajena samo ena hiša. Pri sedanjem razvoju mesta bo stanovanjska kriza še naraščala, in ako preneha stanovanjska zaščita, bo ravno slovenski živelj glede stanovanj popolnoma izpostavljen nemškimi hišnim posestnikom. Nujno potrebno je tedaj, da se resno poprimemo dela v tem oziru. Slišal sem, da se je o tem že razmišljalo in da so javni nameščenci sklenili osnovati si gradbeno zdruzo, katero naj bi občina po moči podpirala. Zdi se mi pa, da iz te moke ne bo kruha, dasiravno so mi znane mnoge družine, ki bi si rade takorekoč od ust odtrgovale za svoj lastni dom. S privatno gradbeno akcijo prevzame vsak član prevelik riziko in ravno javni nameščenci so se po zadnjem znižanju osebnih doklad hudo oplašili. Četudi se ustanovi privatna gradbena združba, bo ta le životarila, nikdar pa ne bo mogla omiliti stanovanjske bede. Pa tudi od posameznikov v tem pogledu ni kaj pričakovati. Vsako gradbeno akcijo ovira — drag kredit, nesigurna valuta, pa tudi drag stavbeni svet; kajti v okvirju električnega omrežja in vodovodnih naprav so stavbene parcele vedno drage.

Da bi občina gradila večje hiše za najemnike, ni misliti, ker najeminski davek onemogoča vsako amortizacijo, niti za lastne uslužbence se gradnja hiš ne izplača. Pač pa bi občina gradnjo hiš izvedla na sledeči način:

Občina kupi primeren večji kompleks, ga parcelira, kanalizira ter oskrbi z vodo in elektriko. Najlepše dele sveta — parcele ob cesti — se lahko pridrži; druge parcele pa po lastni ceni nudi posameznikom, ki se zavežejo tam v gotovem času zidati vsak svojo hišo. Lahko zida tudi mestna občina po svojem načrtu sama eno- ali dvodružinske hiše interesantom, ki se zavežejo kupiti te hiše po ceni, kolikor stanejo s stavbiščem vred mestno občino in plačajo eno petino ali eno četrtino te cene takoj, ostanek kupnine pa obrestujejo po 6%. Seveda bi bil zato potreben točen proračun. Recimo, da bi stala taka hišica z malim vrtom vred 70.000 Din, bi bilo plačevati po takojšnjem plačilu ene petinke s 15letno amortizacijo vred še okoli 300 Din mesečno, kar bi pri dobri volji marsikdo zamogel, zlasti ako pomislimo, da bi se po dograditvi hiše vsakdo lahko takoj v njo vselil. Svet in hiša ostaneta last mestne občine tako dolgo, da interesant plača nad polovico kupnine. Šele takrat zamore kupec predlagati, da se hiša nanj prepíše in ostanek kupnine vknjiži na kupljeno hišo. Ako pa

kupec izostane s plačilom dveh mesečnih obrokov, ima mestna občina pravico, da odstopi od pogodbe in mu vrne v tem slučaju že vplačane zneske zajedno s 3% obrestmi. Za slučaj, da je dotičnik v hiši že stanoval, odbije mu za obrabo hiše $\frac{1}{20}$ hišne cene za vsako leto, katero je prebil v hiši. Samoposebi umljivo je, da se tu navedene številke po podrobnem proučevanju morejo primerno predrugačiti.

Na ta način ne more utrpjeti občina prav nikake škode, kajti pri sedanjem razvoju mesta bo vrednost hiš kakor stavbnih parcel še rasla; pa tudi interesanti ne riskirajo ničesar; kajti ako bi bil kdo po razmerah primoran opustiti misel na svoj lastni dom, ali se celo izseliti iz Kočevja, se mu vrne vplačani znesek z malimi obrestmi.

V gradbene svrhe naj bi se otvoril pri Mestni hranilnici posebni oddelek za potrebni kredit; morda bi se dobilo v to svrhu od države brezobrestno posojilo.

Res bi bilo treba v ta namen mnogo denarja, toda te svote ne bi bile zgubljenе. Ne glede na velik socialen pomen take akcije zamore občina v tem vplivati na razvoj mesta v oni smeri, kakršno si sama določi, zaposli s tem domače delavstvo in obrtništvo in marsikdo, ki se sedaj v tujem, nezdravem stanovanju počuti nesvobodnega tujca v Kočevju, se bi vdomačil in z vnemo sodeloval v procvit mesta.

Upam, da je ta načrt vreden uvaževanja in naj bi si naš agilen mestni zastop postavil spomenik, na katerega bi zrla pozni rodovi.

Iz NRS.

† Žarko Miladinović. V Beogradu je preminul predvojni voditelj prečanskih Srbov, zlasti Sremcev in Vojvodincev, sremski odvetnik in minister na r. Dr. Žarko Miladinović. Madžarski režim je po pravici videl v njem svojega neizprosne nevarnega nasprotnika in ga je temu primerno preganjal. Toda resno mu do živega ni mogel. Žarko Miladinović je bil organizator srbskega duha v Sremu in Vojvodini, ustanovitelj radikalne stranke še pred vojno v teh krajih, s katere ustanovitvijo je že ime samo aludiralo na politično enotnost tudi onstran Save, kjer je bila radikalna stranka v neodoljivem poletu tako v notranji kot zunanji politiki. Žarko Miladinović je bil eden izmed tistih duhov, ki so dosledno pripravljali v prečanskih krajih duhovno združitev z brati onostran Save v enotno državo. Ko se je to izvršilo, mu je nova država dala zadoščenje, da je postal minister. Tudi kot tak je navzlic starosti in bolehnosti pokazal svoje organizatorične talente. Pokopan je bil na državne stroške v ljubljensem svojem Sremu, za čigar osvobojenje je žrtvoval svoje najboljše moči. Naj mu bo zemljica lahka in čast njegovemu spominu!

Politične vesti.

Občinske volitve se vrše dne 15. avgusta t. l. po vsej Srbiji in Črni gorji. Ker opoziciji precej trda prede, vpije o terorju u-
pravnih organov in pripadnikov nasprotnih strank, da bi tako imela izgovor za eventu-

Glavnica . 3.000.000 Din
Rezerve proti 700.000 „
Stanje vlog ca 20.000.000 „

Brzjavni nasl.: Merkantilna

Telefon interurban:

Kočevje št. 3 - Ribnica št. 4.

MERKANTILNA BANKA

centrala KOČEVJE, podružnica RIBNICA

kupuje in prodaja dolarje in druge valute, vrednostne papirje, srečke itd. Izvršuje nakazila in vnovčenje v tu- in inozemstvu. Izvršuje vsa v bančno stroko spadajoča posla. Zveza z Ameriko.

Je dragevolje strankam na razpolago brezplačno z informacijami glede kateregakoli denarnega posla.

Obrestovanje vlog do dneva pologa do dneva dviga:

brez odpovedi 5%
na 1 mesečno odpoved 6%
na 3 mesečno odpoved 7%
na 6 mesečno odpoved 8%

Rentni in invalidski davek plača banka sama.

Uradne ure: od 1/29. do 12. pred-pol. in od 3. do 5. ure popoldne.

alni poraz. Te volitve bodo pokazale približno moč opozicije in vladinih strank. Tudi St. Radić priznava, da ni terorja.

Radi predložitve separatne liste za občinske volitve v Beogradu je bil iz NRS izključen beograjski podžupan Miloš Bobič. Pričakoval je, da ga bo NRS kandidirala za župana; ker je pa večina Mestnega odbora postavila za kandidata Gjoko Karajovanovića, je vložil kar na lastno pest kandidatno listo.

Paneuropeiste opozarjamo na tozadeven članek v beograjski „Samoupravi“ štev. 175.

Ljuba Jovanović je glasom časopisnih vesti nevarno oboel. Interesantno je, da opozicijsko časopisje, ki ga je za časa njegove borbe s Pašičevo okolico povzdigovalo do neba, sedaj že skozi mesece molči o njem. Pa ne morda po načelu: Der Mohr hat seine Schuldigkeit getan?

Ministerskega predsednika Nikolo Uzunovića je v neki izjavi gosp. Dr. Korošec ljuto napadel. Ni pa še dolgo, ko je isti „Slovenec“ pisal o gospodu ministerskem predsedniku naravnost laskavo. Kaj je temu vzrok? Momentano razočaranje? To pri resnih politikih ne more biti merodajno za tehtne izjave. Kdor pozna politične prilike, ve, da se nahajamo v važi prehodni dobi notranje politike, ki zahteva izvanrednega takta in požrtvovalnosti, pa tudi uvidevnosti in da je pri tem težkem in nezahvalnem položaju sedanji gospod ministerski predsednik pokazal za svojo osebo od javnosti naravnost nepričakovane politične zmožnosti. Zadostuje v dokaz ponovna navedba „Slovenca“, da gospod Uzunović drži sedanjo vlado proti volji obeh njenih šefov, Pašića in Radića. Ukrepi glede štedenja ter točne vršitve dolžnosti po uradnikih zadostujejo, da se izreče, da je gospod Nikola Uzunović vsekakor jako mož na svojem mestu.

Težko nemško-ukrajinsko špijonažo, razpredeni po celi Poljski, so odkrili v Poznaniu in Varšavi. Kaj pa pri nas? Od Karavank do morja je kratka pot in tu letos kar mrgoli tujcev z najrazličnejšimi aparati. Toda mi smo ležerni; fotografirali in izmerili bi špijoni vse potrebno tudi ob največji pažnji. Torej, ni povoda, da bi ovirali promet tujcev in gostilničarjev. In za to generacijo so vojne zaključene; za prihodnjo bo pa položaj najbrže nekoliko drugačen kot danes.

Nemško-francoska pogodba z veljavnostjo šestih mesecev, da se praktično preizkusi, se je sklenila te dni. To je važen korak v pomirjenju Evrope in — stabilizacije franka.

Novi francoski ministerski predsednik, Poincare, ki je bil med vojno predsednik republike, je dobil vsa potrebna pooblastila za stabilizacijo franka.

Ameriški državni tajnik Mellon obiskuje posamezne evropske države v svrhu finančnih študij. Odpustitve vojnega dolga Amerike Evropi ne bo prinesel.

Mehika in Vatikan sta si radi izvajanja mehikanske ustave, ki je po katoliških pojmih protikatoliška, v najhujšem boju. Vatikan je posegel po skrajnem sredstvu: po interdikt. To je dvorezno orožje, ki se kmalu skrha.

Kočevski nemškonacionalni „Gesangverein“ je razpuščen. Bil je že skrajni čas. Pa ne da bi isti ljudje zopet prosili za novo društvo, glavarstvo jim pa ga gladko dalo, kot se je zgodilo pri „Lesevereinu“?

„Ljubljana v jeseni“. Tako se bo imenovala velika pokrajinska razstava, ki jo priredi letos od 4. do 13. septembra Uprava Ljubljanskega Velesejma pod pokroviteljstvom Nj. Vel. Kralja Aleksandra. Prireditelj bo obsegala sledeče razstave: avtomobilsko, motorjev, koles in potrebščin; radio, higieno, slovensko upodablajočo umetnost, razstavo psov in konj, vrtnarstvo, kmetijstvo. Kmetijska razstava bo obsegala vse panoge našega agrarnega gospodarstva.

Izdaja za konzorcij in urejuje Pavle Homan, Kočevje. Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.

Anton Bizjak, čevljarstva delavnica Borovnica

izdeluje in oddaja svoje čevljarске izdelke zlasti moško trpežno obutev najceneje.

P. t. potnikom in posetnikom Kočevja ter cenj. meščanstvu se priporoča

HOTEL „TRST“, Kočevje

Prvovrstna kuhinja. Najboljša vina.

Sobe za tujce. — Avtogaraža.

J. Klemenčič
hotelir.

Mesno industrijo in mesarijo
J. KOSCHER, Kočevje

sem prevzel s 1. julijem t. l. ter se toplo priporočam slavnemu občinstvu in dosedanjim odjemalcem v Kočevju, Ljubljani itd. z zagotovitvijo točne, solidne in prvovrstne postrežbe en gros in en detail.

Eko Zdravje

3—3 mesar in prekajevalec, Kočevje 94.

ZOBNI ATELJE
BORIS BAN, Kočevje

vis à vis župne cerkve, hiša tvrčke Peter Petsche

izvršuje solidno in zanesljivo vsa v zobotehnično stroko spadajoča dela. — Vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. in 5. ure, ob nedeljah od 8. do 12. ure.

Zlate, srebrne, porcelanaste in cementne plombe, zlate mostičke in krone, umetno zobovje, čiščenje zob, pritrjevanje, obnova.

CENE IN DELO BREZ KONKURENCE!

Pozor! **Poljedelci in obrtniki!** Pozor!

Brezkonkurenčno si nabavite Vaše potrebščine, kakor: železo, pločevino, žičnike, žico, štedilnike, razno kovaško, ključavničarsko, mizarstvo in drugo obrtniško ter poljedelsko orodje, barve, razne lake, bencin, olje, firnež itd. Poljedelski stroji, razni plugi, brane, slamo-reznice, mlatilnice, čistilnice pri stari na novo urejeni tvrdki

Fr. Göderer nasl. FR. HUBER, Kočevje.

Zaloga najboljšega cementa in drugih stavbenih potrebščin. Zaloga smodnika in vseh drugih lovskih potrebščin.

* **DIJAŠKI DOM** *
KOČEVJE.

Največji tovrstni internat Jugoslavije.

Prvovrsten internat za srednješolsko učečo se mladino pod pedagogičnim vodstvom in nadzorstvom aktivnih srednješolskih profesorjev.

Krasna igrišča. — Smrekovi gozdovi. — Lastni vrtovi. — Lastna ekonomija. Popolna prvovrstna oskrba. Nizke cene.

STEVILLO MEST OMEJENO NA 120 GOJENCEV.

5% Mestna hranilnica v Kočevju

Uradni prostori so v Gradu Trg Kralja Petra Osvoboditelja.

Uradni dnevi vsak ponedeljek in četrtek od 8. do 11. ure dopoldne in ob sejnih od 8. do 12. ure dopoldne.

Stanje vlog dne 1. januarja 1926:
Din 19,117.539/23

Obrestna mera za hranilne vloge (brez odbitka rentnega davka) 5%
Obrestna mera za hipoteke 8%
Obrestna mera za menice 12%